Christenen daarom tot de Europeesche eenheid kunnen leveren, is dat zij elkaar opnieuw leeren vinden in de erkenning van de regeermacht van Christus over alle dingen, zoodat zij inderdaad weer geestelijke broeders en zusters van elkaar zijn, vrije kinderen van denzelfden hemelschen Vader, die vol zijn van toewijding om door hun leven een overtuigend bewijs te geven van de werkelijke kracht van Christus door het Evangelie.

Willen zij den weg naar zulk een Europeesch herstel inslaan, dan zal de ernst van hun streven moeten blijken uit het verzet dat zij bieden tegen ieder streven, dat er op is gericht hen van dien weg af te leiden.

Zoo'n vijandig streven is b.v. het forceeren van een uiterlijke, federatieve Europeesche eenheid zonder dat dit geestelijk réveil nog heeft plaats gehad. Men dwingt daardoor immers de Christenen van verschillende herkomst en traditie met elkaar te praten nog voordat zij hebben geleerd hoe zij als Christenen met elkaar behooren te praten. En het gevolg zal zijn, dat zij het alleen maar over de loonen en de prijzen en de Russen zullen hebben. Door deze kortzichtige, puur uitwendige, Europeesche eenheid, die men thans per conferentie en partijbesluit wil vaststellen, maakt men het doel van een werkelijke Europeesche eenheid daarom alleen maar meer onbereikbaar.

Ook het besluit tot vorming van een Atlantisch of Europeesch leger is gevaarlijk door de wijze waarop dit besluit is genomen. Men had hierbij n.l. moeten spreken over de waarborgen, die men voor de handhaving van de onderlinge zelfstandigheid van de bij dit leger betrokken staten wilde geven. Daarvoor kan men b.v. vaststellen, dat de noodzaak tot de vorming van dit Atlantische leger thans voorkomt uit de bedreiging door Sovjet Rusland, zoodat, bij wegvallen van deze bedreiging in een anderen tijd, deze noodzaak van een Atlantisch leger ook wegvalt, en de Europeesche landen eenerzijds en de Amerikaansche anderzijds weer in goede verstandhouding hun eigen defensie-aangelegenheden kunnen regelen. In de plaats daarvan verklaarde men echter, dat de oprichting van dit Atlantische leger een belangrijke inperking van de souvereiniteit van de staten beteekent, terwijl men dit dan nog min of meer een aanbeveling voor deze te vormen strijdmacht achtte. In plaats van het geestelijke réveil, dat voor het herstel van Europa broodnoodig is, stelt men op die manier de vorming van een Atlantische militaire oppermacht! In den tijd van de soldatenkeizers, die over de eenheid van 't Romeinsche Rijk moesten waken, was het weinig anders.

Ook zal 't wenschelijk zijn, als men alsnog bepaalt, dat niet de geheele nationale strijdmacht in deze Atlantische eenheid wordt ondergebracht. Het zal van groot belang zijn, dat een deel van de nationale strijdmacht ter volledige beschikking blijft van de nationale regeeringen, zulks als paedagogisch centrum van een te vormen kader en mede als concentratiepunt van de goede nationale gevoelens die nog in het volk leven.

(Hierbij zwijgen wij nog van het voor Nederland uitzonderlijke gevaar, waar Prof. Gerretson op wees, n.l. dat de mogelijkheid wordt geschapen, dat het Atlantische opperbevel besluit de verdediging van Nederland op te geven en de Nederlandsche divisies gelast de Atlantische belangen op IJsland of aan de Pyreneeën te verdedigen.)

Er zijn echter ook nog andere voorstellingen, die de Christenen van den weg van een nationaal herstel en van een Europeesch herstel afbrengen. We gelooven, dat het vooral deze drie zijn, die verwarring kunnen brengen:

1e. De verwachting, dat Europeesch herstel pas kan komen na een Russische bezetting.

2e. De meening, dat de groote kerkhervorming van de 16e eeuw de oorzaak is van de Europeesche verdeeldheid, en dat alleen een nieuwe onderwerping van de Europeesche volken aan het pauselijke gezag eenheid en herstel kan brengen.

3e. De meening, dat de verdeeldheid van Europa het gevolg is van het confessionalisme, dat de hervormers niet wilden prijsgeven.

We willen daarom besluiten met een korte bespreking van elk van deze drie meeningen.

Dr A. J. VERBRUGH.

DEUTERONOMIUM 32 : 1—5.

Staten-vertaling.

Neig, hemel, nu ik spreken zal, de ooren,
gij aarde, hoor de woorden van mijn mond.
Mijn leer druip' als een regen in de voren,
mijn spreken zij een dauw op dorren grond,
als frissche regens, die de weiden drenken,
als droppels, dat de droge akkers juichen.
Den grooten naam des HEEREN zal 'k gedenken.
Ik roep u, om voor onzen God te buigen!

Hij is een rots, gericht zijn al Zijn wegen;
volmaakt is 't werk van Zijn rechtvaardigheid
en nooit is tot het onrecht Hij genegen,
Die eeuwig in de waarheid Zich verblijdt.
Ja, Israel heeft het tegen Hem verdorven
en om hun schande zal men hen verachten.
Hij had Zijn volk tot kind'ren Zich verworven.
Wie mocht dan ooit van hen dit kwaad verwachten?

Melodie: Beza „Les saincts cantiques". *A. v. B.*

UIT DE SCHRIFT

Onwaardig eten van het waarachtige sacrament

> Want zelf heb ik (door betrouwbare overlevering) van den Heere ontvangen, wat ik ook aan u overgegeven heb, dat de Heere Jezus in den nacht, in welken Hij overgeleverd werd, een brood nam en het, nadat Hij gedankt had, brak en zeide: Dit is mijn lichaam voor u; doet dat tot Mijn gedachtenis. Evenzoo ook den beker, na het gebruiken van den maaltijd, zeggende: Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in mijn bloed. Doet dat, zoo dikwijls als gij dien drinkt, tot Mijn gedachtenis. Want zoo dikwijls als gij dit brood eet en den beker drinkt, verkondigt gij den dood des Heeren, totdat Hij komt. Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of den beker des Heeren drinkt, die zal schuldig zijn aan het lichaam en het bloed des Heeren.
> 1 Kor. 11 : 23—27.

Een van de ergste zonden, waardoor de gemeente van Korinthe haar Heer en Heiland bedroefde, was het ontheiligen van den „maaltijd des Heeren".

Deze maaltijd — het Heilig Avondmaal — werd elken Zondag gehouden. En wel ná en in aansluiting mèt het z.g. liefdemaal.

Om zich goed te kunnen voorstellen hoe het in dezen met de korinthische gemeente stond, moeten we weten, dat de eerste christenen 's Zondags tweemaal samenkwamen. 's Morgens vroeg „bij het hanengekraai" en 't avonds omstreeks den tijd van den avondmaaltijd. Naar dezen Zondagavondmaaltijd namen de geloovigen steeds hun avondeten mee. Wat op deze wijze aan voedsel werd meegebracht gaf men aan den voorganger. En tijdens den eeredienst werd van het samengebrachte brood, vleesch en wat er verder aan spijzen en dranken mocht zijn, een liefdemaaltijd aangericht. Rijk en arm, voornaam en gering, vrije en slaaf, waren daarbij als gasten van den opgestanen Heer volkomen aan elkaar gelijk. Men zat zonder rekening te houden met rang of stand door en naast elkaar. Allen kregen evenveel en beleefden in de gemeenschap met Christus ook de waarachtige gemeenschap met elkaar. En aan het eind van dezen liefdemaaltijd, als een bekroning, een voleinding daarvan, werd de maaltijd des Heeren — het Heilig Avondmaal — gevierd.

Door de Korinthiërs werd nu deze Avondmaalsviering op 'n schandelijke wijze ontheiligd. Want men had van de liefdemaaltijden een weerzinwekkende caricatuur gemaakt. Zeker, ze werden nog wel gehouden. En allen namen nog wel het voor den Zondagavondmaaltijd bestemde eten mee naar de vergadering der huisgemeente. Maar bij het daarin gehouden liefdemaal at ieder het door hem zelf meegebrachte voedsel op. Met dit gevolg, dat de rijken overdadig aten en dronken van het fijnste voedsel en de kostbaarste dranken, terwijl de armen niet eens genoeg hadden om hun honger te stillen. En nadat zoo de liefdemaaltijd (!!!) gehouden was, ging men tot overmaat van geestelijke ongevoeligheid en heiligschennis óók nog het Heilig Avondmaal vieren!

***

Om nu de Korinthiërs tot inzicht in en bekeering van deze zonde te brengen, gaat Paulus vertellen wat het Heilig Avondmaal is en hoe het moet worden gevierd. En hij doet dat door nauwkeurig weer te geven wat de Heere bij de instelling van zijn Avondmaal deed en sprak.

Het eerste wat hij dan accentueert is dit, dat deze maaltijd van Jezus Christus is! Hij stelde dien in. Hij handhaaft hem de eeuwen door. Hij is daarbij de alleen Handelende, de alleen Gevende, de alleen Voedende. En het is nu de wil van Christus, dat bij iedere nieuwe Avondmaalsviering precies zóó zal worden gehandeld als Hij eenmaal deed en precies dát zal worden gezegd wat Hij eenmaal sprak. Wat onze Heiland in den nacht in welken Hij overgeleverd werd deed en sprak, blijft de volstrekte, onveranderlijke norm voor alle gedachten, begeerten en handelingen der kerk bij elke avondmaalsviering. Alleen wanneer precies zoo gehandeld en gesproken wordt als Christus handelde en sprak, zal er van een werkelijken „maaltijd des Heeren" sprake zijn. Alleen dan is Christus aanwezig, alleen dan is Hij de Gastheer, alleen dan doet en geeft Hij wat Hij beloofde. Is de kerk of zijn haar leden hierin ontrouw, dan wordt de avondmaalsviering — die dan geen avondmaalsviering meer is! — een ijdele vertooning, ja, een Godslastering en een vloek

Het eerste wat Christus naar Paulus' verhaal bij de instelling van het Heilig Avondmaal deed, was: brood nemen, God danken, het brood breken en zeggen: Dat is mijn lichaam voor u!

Er is ontzaglijk veel over deze woorden geschreven. Iemand heeft eens gezegd, dat we den preciesen inhoud daarvan nooit zullen kunnen weergeven. En wie in de geschiedenis van de kerk met deze woorden heeft zien worstelen zal dat graag toegeven. Maar al is de nauwkeurige omschrijving van den inhoud van dit korte zinnetje en speciaal van het woordje „is" uiterst moeilijk, desalniettemin is de bedoeling en strekking van deze woorden van Christus zoo simpel en klaar, dat een kind die kan verstaan. Christus noemt het brood, dat Hij breekt en uitreikt, zijn lichaam. Zijn lichaam, dat voor zijn kerk in den dood wordt overgegeven. En daarmee, dat Hij aan de zijnen dat brood geeft, geeft Hij hun tegelijk en waarachtig zijn lichaam. Dat wil zeggen: Christus geeft met het brood, onder het teeken van het brood, aan zijn kerk alles wat Hij met zijn dood voor haar verwierf. Hij maakt in en door het Avondmaal zijn voor zijn gemeente gedoode lichaam tot haar eigendom. Hij schenkt het haar bij iedere Avondmaalsviering.

En op dezelfde wijze waarop Christus van het brood sprak, sprak Hij ook van den beker. Deze beker, zoo zei Hij, is het nieuwe verbond. Hij is de nieuwe levensorde, de nieuwe gemeenschap, waarin God met zijn volk leven wil. Die beker is dat verbond. Wie hem drinkt, krijgt daar deel aan, wordt daarin geplaatst. En deze werking heeft deze beker door Christus' bloed. De beker schenkt dat door de kracht van den door Hem onderganen dood.

Het brood is het lichaam des Heeren, aldus Calvijn, omdat het zeker getuigt, dat het daardoor aangeduide lichaam aan ons gegeven wordt, of, anders gezegd: omdat de Heere, ons dat zichtbare teeken toereikend, ons tegelijk ook zijn lichaam schenkt. Want Christus is geen bedrieger, dat Hij door middel van ijdele teekenen een spel met ons spelen zou [1]). Het is daarom voor Calvijn buiten geschil, dat de waarheid (dus de verlossende kracht van Christus' dood, of anders gezegd: Christus' geofferde lichaam) met haar teeken verbonden is. Dat wil zeggen, dat wij, wat de Geestelijke kracht ervan betreft, niet minder Christus' lichaam deelachtig worden als wij het brood eten [2]). Kortom: het lichaam van Christus wordt ons in het Avondmaal realiter (zooals men gewoonlijk zegt), dat wil zeggen: waarachtig gegeven, opdat het voor onze zielen een zaligmakende spijze zou zijn [3]). En evenzoo wordt ons met en door den beker Gods verbond geschonken.

***

Met bizonderen nadruk heeft Christus voorts gezegd, dat het Avondmaal tot zijn gedachtenis moet worden gevierd. Telkens als het Avondmaal wordt gevierd, moeten dus allen, die daaraan deelnemen met heel hun hart aan Christus denken en zich Hem en zijn werk herinneren. Christus geeft in het Avondmaal zijn lichaam en bloed. Dat wil zeggen: Zichzelf met alles wat Hij voor zijn volk verworven heeft! En nu moet zijn gemeente op haar beurt in haar hart met Hem bezig zijn. Zij moet zijn woorden en daden overdenken. Ze moet de herinnering aan Hem vernieuwen. Anders gezegd: de zijnen moeten met nieuwe liefde en kracht naar zijn woord, zijn evangelie, luisteren. Het opnieuw „ter harte" nemen.

En wanneer nu de kerk zoo Avondmaal viert, verkondigt zij den dood van haar Heer en Heiland. Zij doet dat dan. Neen, die verkondiging is niet een toevoegsel, een soort appendix van het Avondmaal! Het ware Avondmaal-vieren is die verkondiging zelf. Als het naar 's Heeren inzettingen wordt gevierd is het een uitroepen van, ja, een jubelen over het wonder, de kracht, de genade die in den dood van Christus openbaar werden ter verlossing der wereld.

Maar — als het Avondmaal, op wat voor wijze ook, niet naar den wil van Christus wordt gevierd, dan vergrijpen zich de deelnemers aan het lichaam en het bloed des Heeren, dan behooren zij onmiddelijk bij de menigte, die Christus eenmaal naar Golgotha dreef en Hem aan het kruis sloeg. Voor hen is dan het Avondmaal geen bron van heil, maar het wordt hun een instrument van verharding en vloek. Zij ontvangen den levenden Christus niet. Ten slotte houden ze in hun handen niets dan het naakte, kale teeken — een stukje brood en een beker wijn

En weer komt die oude, altijd opnieuw opduikende, vraag op ons af: is dan het Avondmaal voor zulke Avondmaalgangers geen waar, vol, echt sacrament?

Maar ook nu zullen we naar Calvijn luisteren als hij ons voorhoudt, dat de sacramenten altijd ware, echte, krachtige sacramenten blijven als ze naar de instelling van Christus worden uitgereikt. Ik beken en daarom voeg ik het er duidelijk aan toe, dat het lichaam van Christus zoowel aan de boozen als aan de goeden wordt aangeboden. En dat is voldoende om te bewijzen, dat de kracht van het sacrament en de trouw Gods ook in het aan onwaardigen bediende sacrament ongeschonden blijft. Want God beeldt daarin voor de boozen het beeld van het lichaam van zijn Zoon niet

[1]) Panis est Christi corpus: quia certo testetur exhiberi nobis corpus illud quod figurat: vel quia Dominus visibile illud symbolum nobis porrigendo una dat etiam nobis suum corpus: neque enim fallax est Christus, qui vacuis figuris nos ludat.

[2]) Illud mihi est extra controversiam, veritatem hic cum suo signo coniunctam esse: hoc est, non minus vere nos, quantum ad vim spiritualem attinet, participes corporis Christi fieri, quam pane vescimus.

[3]) Realiter (ut vulgo loquuntur), hoc est, vere nobis in coena dari Christi corpus, ut sit animis nostris in cibum salutarem.

CORRESPONDENTIE (Inzake „Amerika")

KERKELIJK LEVEN

Bij wijze van intermezzo deze week het volgende.

De deputaten, aangewezen door de generale synode van Amersfoort, besloten in hun jongste vergadering langs dezen weg reeds voorloopig de kerken in de gelegenheid te stellen, kennis te nemen van den stand der zaken inzake de Prot. Ref. Churches in Amerika. Zij wilden wel graag op tijd aan de kerken hun rapport toezenden, maar zooals uit de hierna volgende brieven blijkt, kunnen zij den datum niet naar eigen believen vaststellen, omdat nog altijd de mogelijkheid bestaat, dat er een bezoek komt van amerikaansche zijde aan Nederland. Toch willen ze zooveel mogelijk de kerken op tijd informeeren aangaande den stand van zaken. Het eenige wat hun ter zake voor het oogenblik wenschelijk en geoorloofd scheen, is dus: de correspondentie, zoover ze afgewikkeld is, aan de kerken over te leggen; de motiveering daarvan volgt uit de lectuur der stukken zelf. Ons artikel over „Amerika" zal dus deze week dit intermezzo mogen geven.

Hier volgt de gevoerde correspondentie:

Zwolle, 29 Januari 1951.

Deputaten voor Correspondentie
met Buitenlandsche Kerken van
De Gereformeerde Kerken in
Nederland.
Adres: Corn. Jolstr. 56
Scheveningen.

Aan het „Committee of Correspondence with foreign churches", van de Protestantsch Gereformeerde Kerken in de U.S.A.

Hooggeachte, weleerwaarde Broeders,

In onze vergadering van 12 Januari 1951 ontvingen we kennis van Uw in dank ontvangen brief van 3 Augustus 1950; het antwoord daarop hebben wij vastgesteld in onze eerstvolgende samenkomst op 29 Januari 1951. Ons antwoord kan zich voor het oogenblik beperken tot een verzoek, welks inwilliging misschien de schriftelijke correspondentie tusschen U en ons als deputaten aanmerkelijk zou kunnen bekorten.

Ons verzoek is dit.

Met blijdschap vernamen we, dat Uw Synode besloten heeft, „U in qualiteit van „Committee" af te vaardigen naar Nederland, om daar met ons als deputaten te confereeren". Ook wij gelooven dat een mondeling contact tusschen U en ons aan de vervulling van de ons door onze Synode opgedragen taak alleen maar ten goede kan komen; gelijk we in het verstaan en waardeeren van Uw kerken en personen ook zeer veel hebben gehad aan de ontmoeting met twee Uwer predikanten, van wier aanwezigheid in ons land we uiteraard aanstonds een dankbaar gebruik hebben gemaakt voor het elkander leeren kennen.

Nu heeft, gelijk we lezen, de verergering van de „internationale toestanden" ertoe geleid, dat Uw voorgenomen bezoek in 1950 niet is doorgegaan. Thans is U voornemens, in het laatst van Juni of begin Juli 1951 naar Nederland te komen. Uw plan is, enkele weken in ons land te blijven, mede met het doel de zittingen van onze tegen 21 Augustus a.s. geconvoceerde Generale Synode in Kampen bij te wonen.

Deze laatste mededeeling geeft ons aanleiding tot ons verzoek, Uw komst naar Nederland te bespoedigen, zooveel U mogelijk is. Wij denken aan het feit, dat Uw Synode pleegt bijeen te komen in den zomer, en dat in Uwe kerken, en dit ook wel van bij Uw Committee nauw betrokken zijde aandrang wordt geoefend, om een „Declaration", die in één Uwer organen door één van de leden van Uw Committee „zeer zeker noodig" genoemd is voor de „handhaving van de **zuiverheid** der leer" (St. B., xxvii, 4, 61) op de volgende Synode Uwer kerken officieel en definitief te aanvaarden. Geschiedt dit, dan zou dit feit ongetwijfeld voor de verhouding tusschen Uwe en onze kerken van groote beteekenis zijn, zooals trouwens het feit, dat deze nog niet vastgestelde Declaration voorshands als werkhypothese dienst doet, een toch wel te verwachten terugslag op leden van **Uwe**, en op geëmigreerde voormalige of werkelijke leden van **ónze** kerken heeft gehad. Zoudt U in ons land komen, nadat door Uw Synode terzake van gezegde Declaration een definitieve beslissing genomen was, dan zouden wij als deputaten onder dit aspect èn onder dat van de eventueele gevolgen, met de grootste zorgvuldigheid ons aan de Kamper Synode uit te brengen rapport moeten voorbereiden en vaststellen, en dan éérst nog de situatie, die door zulk een beslissing in bepaalde opzichten ingrijpend zou kunnen zijn gewijzigd, ons goed hebben moeten kunnen indenken. Niemand weet wat zulk een definitieve beslissing voor gevolgen zou hebben; vooral niet, nu de Declaration zelf reeds tot „werkhypothese" gesteld is. U zelf zoudt, in Nederland vertoevende, niet eens den stand der zaken, voorzoover door zulk een definitieve beslissing gewijzigd, kunnen controleeren; het rapport aan onze Synode zou erdoor bemoeilijkt, en een besluit onzer Synode erdoor belemmerd worden. U zoudt eerder voor een beslissend feit staan dan wij; Uw beslissing zou niet alleen voorbereid, maar ook gevallen zijn **in de periode, waarin tusschen U en ons nog overleg gepleegd wordt,** en dit terwijl die beslissing voor het te plegen overleg en de te nemen conclusie fundamenteele beteekenis heeft; misschien wel zóó, dat in bepaalde opzichten, voor wat betreft de **verhouding** tusschen Uwe en onze kerken, met name onder het aspect van eventueele **nieuwe binding,** van een „kopernikaansche wending" gesproken worden kan, een binding door Uw kerken voorbereid en afgehandeld tijdens de periode van ons overleg.

Het zal U duidelijk zijn, dat wij het van de grootste beteekenis achten, dat de door ons met blijdschap tegemoet geziene ontmoeting zoo spoedig mogelijk plaats hebbe.

Dit te meer, omdat we in het „Report of Classis East" (St. B., Nov. 1, 1950), lezen, dat Uw Classis van het Oosten officieel sprak van de Protestantsch Gereformeerde leer („doctrine"), en eveneens van de Protestantsch Gereformeerde theologie („Theology"). En dat deze Classis beslist heeft, dat een kerkeraad aan zich voor het lidmaatschap aanmeldende personen haars inziens den eisch heeft te stellen, zich in deze **leer** te laten onderwijzen, en tegen deze **theologie** geen propaganda te zullen voeren.

Dit rapport stelt ons ook als deputaten voor vragen. Wij hebben met blijdschap destijds van U volgende woorden gelezen:

„Wij staan met U op de grondslag van de Schrift en de Drie Formulieren van Enigheid, en handhaven het zuivere gereformeerde kerkrecht, waru zijnde van alle hiërarchie",

en ons gerealiseerd, dat hierin o.i. terecht positie gekozen werd alleen in de **belijdenisschriften** van Uwe en onze kerken. Thans evenwel staan we — **in de periode van het wederzijds opgenomen contact voor overleg** — voor het feit, dat een classis ten uwent **officieel** spreekt van protestantsch gereformeerde **theologie,** waaraan zij toegang vragende candidaat-leden althans in hun „propaganda" binden wil. Wij als deputaten weten niet wat protestantsch gereformeerde theologie is; maar mocht de classis, die het blijkbaar **wèl** weet, en van oordeel is, dat ook kerkeraden en leden het **wèl** weten, soms van oordeel zijn, dat bedoelde Declaration van deze **theologie** een duidelijke, en bindende weergave is op één of twee van de honderden punten, die in elke „theologie" aan de orde zijn, dan stellen wij daartegenover niet alleen enkele vraagteekens voor wat de teekening der feitelijke situatie ten Uwent (gelijk ten onzent het geval zou zijn), maar ook het nuchtere feit, dat op dit oogenblik reeds gebleken is, dat er b.v. in en buiten den kring óók van onze deputaten, blijkens hun geschiede publicaties, personen zijn, die, blijkens hun onder ons vrijgelaten „propaganda" **niet** de kans zouden krijgen, stel dat ze emigreerden, te worden toegelaten tot een van Uwe kerken in de Classis Oost. Zij zouden immers een belofte, als waarvan in het besluit dezer Classis sprake is, niet kunnen afleggen.

U verstaat, dat deze situatiewijziging in den tijd van overleg ons niet alleen bedroeft (gezien Uw bovenaangehaald vroeger schrijven), maar ons ook de vraag, in welke richting ons rapport aan de Synode te gaan heeft, voor wat situatieteekening en advies betreft, moeilijker maakt dan iemand onzer had verwacht, toen de Amersfoortsche Synode ons opdracht verleende.

Waarom wij U met vriendelijken aandrang verzoeken, Uw op hoogen prijs gesteld bezoek zoo spoedig mogelijk te brengen. Onzerzijds zullen we al het mogelijke dan doen voor intensiveering van het verkeer tusschen U en ons.

U verstaat, broeders, dat deze brief een poging is om duidelijkheid, die voor alles noodig is, te helpen scheppen. Laat daarom niet een onderdeeltje van dezen brief zijn losgemaakt van het geheel, en aanvaardt onze bedoeling, om ook waar misverstand niet uitgesloten is, dit te helpen wegnemen.

Terwijl we U den zegen van God over voorbereiding van besluiten naar binnen en buiten van harte toebidden, verblijven wij, na broederlijken groet,

Hoogachtend,

Uwe dienstwilligen,

F. A. DEN BOEFT, voorzitter.
W. G. VISSER, scriba.

P.S. Gemakshalve melden we hier namen en adressen van al onze deputaten, ter toezending, indien mogelijk, aan hen allen, van de in Uw brief in uitzicht gestelde stukken.

Hier zijn de namen en adressen:
Ds F. A. den Boeft, De Sav. Lohmanlaan 14a, Groningen.
Drs R. H. Bremmer, Van Nagellstraat 6, Zwolle.
P. Groen, Graaf Florisstraat 118, Rotterdam (W.).
Ds J. Hettinga, Paul Krugerstraat 9, Harlingen.
Prof. Dr K. Schilder, Vloeddijk 14, Kampen.
Ds W. G. Visser, Cornelis Jolstraat 56, Scheveningen.

Tot zoover de correspondentie.

We weten niet, of het voorgenomen bezoek kan doorgaan; en wachten dus maar verder af. We hopen aan onze lezers op tijd verdere informatie te kunnen verstrekken.

K. S.

---

op bedriegelijke wijze af, maar biedt het metterdaad aan; ook is het brood voor hen niet een ijdel, maar een betrouwbaar teeken. Dat zij het verwerpen, vermindert of verandert niets aan het wezen van het sacrament[4]).

C. V.

[4]) Fateor, et ideo diserte addo, non minus malis quam bonis afferri Christi corpus: quod ad vim sacramenti et Dei fidem satis est. Deus enim non illic fallaciter figurat malis filii sui corpus, sed re ipsa exhibet: nec panis inane illis signum est, sed fidelis tessera: quod respuunt, illud nihil imminuit vel mutat de Sacramenti natura.

Proceskosten studentencorps

Nadat we ons vorig stukje geschreven hadden, met mededeeling, dat we den tijd gekomen achtten, onder hartelijke dankzegging voor de ontvangen hulp, een stopteeken te plaatsen, kwamen nog enkele vriendelijke personen of kringen helpen: en ook daarvoor is nog altijd plaats; want het einde van het vrágen beteekent nog niet, dat we de vragenden nu zonder carentie moeten zien. De nagekomen giften zijn de volgende:

W. Z. te A.-C. f 2.—; geref. kerk te Zutphen f 13.92; geref. kerk, Berkel f 100.43; dat is dus samen f 116.35.

Hetgeen dus ons totaal derde reeks brengt op f 656.21 plus f 116,35, d.w.z. f 772.56.

Ook voor deze giften hartelijk dank; ik weet, dat ook onze studenten zich zeer hebben verblijd om de verleende hulp. Ze hebben me gevraagd ook uit hun naam allen verzekering te doen van hun blijdschap en erkentelijkheid.

K. SCHILDER.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

De S van sleutel

Een vriend van ons luisterde dezer dagen naar een Donderdagavond-familie-competitie van de N.C.R.V. De lezer weet wat voor een competitie dat is. Een competitie in kennis. Twee gezinnen, die op vragen van de competitieleiding antwoorden moeten op hun gestelde vragen. Voor elk goed antwoord een punt. En wie van de competent geachte competitoren de meeste punten heeft, die gaat strijken met den prijs.

De uitzending van zulk een familie-competitie door de N.C.R.V. bedoelt natuurlijk heel wat anders te wezen dan bijvoorbeeld die van den „Bonten-Dinsdagavond-trein" van de A.V.R.O. of die van „Negen-heit-de-klok" van de K.R.O. Want ze wordt verzorgd door de Nederlandsche C h r i s t e l ij k e Radio Vereeniging. En ge kunt dat ook merken. Niet zoo zeer aan de antwoorden van de voor de competitie competent geachte competeerende families als wel aan de vragen, die door de competitieleiding worden gesteld. Dat zijn vaak vragen waarmee men de neutrale „luistervinken" van de A.V.R.O. of de „beminde geloovigen" van de K.R.O.-negen-heit-de-klok niet zoo aan boord zou komen. Om van Oome Keesje maar te zwijgen. Want Oome Keesje van de V.A.R.A. is, wie daar ook in de laatste jaren mogen zijn ingebroken, nog heelemaal niet door-ge-bro-ken. Maar dat nu daargelaten — onze vriend zat enkele weken geleden voor het toestel. En zat in zijn eentje mee te doen. Onopgemerkt voor het publiek natuurlijk. Zoo maar heelemaal alleen op z'n eentje. Voor spek en boonen zoogezegd. Dat doet hij in de N.C.R.V. toch al een poosje. Maar als er een vraag werd gesteld voor de microfoon gaf hij zoo in zijn eenzaamheid een antwoord voor zichzelf.

De radiomijnheer vroeg een zelfstandig naamwoord, dat met een S. begint, verband houdend met het kerkelijk leven of met kerkgeschiedenis. Maar het mocht géén persoonsnaam zijn.

Die laatste beperking vond mijn vriend jammer. Want was die er niet geweest, dan had hij Schilder willen zeggen. Of Schortinghuis. Of Smijtegelt. Maar dat mocht niet. Wel een plaatsnaam dus. S o e s t..... dacht hij. Maar Soest kwam óók niet. Hetgeen te begrijpen is. Want het is in en om Soest al weer stil geworden. Er wordt in Soest niet meer gehoest. Het is in Soest gegaan als in de sprookjes van moeder-de-gans. Daar kwamen snuiters met een lange snuit, die bliezen het heele vertelseltje uit. Soest? ssssst! Schilder, Schortinghuis, Smijtegelt, dat mócht dus niet. Soest kwàm niet. Snel vloog onzen vriend toen door het hoofd: Sanhedrin, schorsing, samenspreking, Synodocratie.....

„Synode"..... kwam er een heerenstem door den luidspreker.

De mijnheer van de radio zei, dat het goed was.

„Schroom"..... zei een dame.

De mijnheer van de radio: „Hè, wat? Schróóm?" Hij kon dat klaarblijkelijk moeilijk in verband brengen met het vorige antwoord. Maar de mevrouw zei: „Ja, ziet u, ik bedoel schróóm: schroom om tot kerkelijk leven te komen". Toen zei de mijnheer van de radio: „O, ja, juist". En tot een collega van de radio: „Kán dat?" Antwoord van den collega: „Ja, ik vind van wel, dat moesten we maar goedkeuren". „Nu dan, goed Mevrouwtje, schroom is goedgekeurd".

Toen moest er weer een heer antwoord geven.

Maar die mijnheer zei: „Ik pas".

En onze vriend dacht: „Ken-'m". Die mijnheer verstaat zich beter op het kaartspel dan op de S. van kerkelijk leven of kerkgeschiedenis.

Tenslotte was er nog een mevrouw aan de beurt. „Ik heb: Schaamte", klonk het via den aether. „Wel zoo, Mevrouwtje," zei de radiomijnheer „waarom nu?" Waarop de Mevrouw zei: „Wel, Schaamte, dat kán toch? Om je zonden bijvoorbeeld?" „Neen", zei de radioman — „dat hoort toch niet bij kerkelijk leven, wel"? „Ja," zei een ander, „maar het ligt in één vlak met schroom". „Neen hoor, afgekeurd.....".

Toen heeft onze vriend den knop maar omgedraaid.

En is aan het mediteeren gegaan over deze competitie in kennis. En dacht zoo over den S. van sleutel. Sleutel der kennis. Die was weggenomen.....

En hij hoorde dien eenen Mijnheer nóg zeggen: „Ik pas.....".

D. E. C.

Boekbespreking

J. van Melle: „Een lente verspeeld". — Uitg. J. H. Kok N.V., Kampen.

De hoofdpersoon van dezen Zuidafrikaanschen roman is een jong meisje, dat verliefd is op een flinken, maar armen boerenzoon en toch, met medewerking van haar ouders, een rijken, ouden weduwnaar trouwt. Ze wil de armoede ontvluchten, ten koste desnoods van alles. Het huwelijk slaagt nog tamelijk goed. De jonge man trouwt ook. Na jaren, als beiden weer alleen zijn, gaan ze toch nog trouwen en nu pas merkt de vrouw, wat zij verspeeld heeft: haar jeugd. Desondanks wordt ook dit huwelijk gelukkig.

Een vrij onbelangrijk gegeven en heel vlak behandeld. Veel kijk krijgt men niet op Zuid-Afrika en dit weinige is niet fraai. Geld speelt een groote rol, het